

קו ההלכה

גליון חודשי 18

קו ההלכה מענה לשאלות בהלכה 24 שעות ביממה. רגש לנפש. שלום בית. חינוך ילדים.

16

לא מדברים- עושים!

פרויקט מיוחד

12

מתר לבן לבקש ממנו שיקנה לו?

קו ההלכה לילדים

8

גם אם הכל כבוי הנשמה שלך בוערת

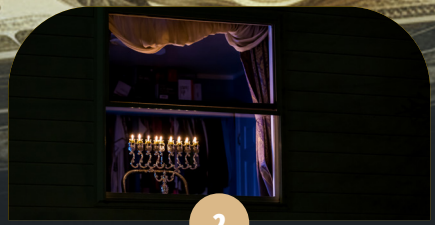
סיפור

5

מי קרע את הטרמפולינה?

דיון משפחתי

2

פרטים מחודשים בהלכות החנוכה

הלכה למעשה • הרב יהודא אשכנזי

מה עושים עם אדם שאינו מחזיר את החוב

ראובן לקח הלוואה משמעון לזמן מסויים, עבר זמן רב מזמן הפירעון ועדיין לא החזיר משום שאין לו אפשרות, האם מותר לשמעון לדרוש ממנו שיחזיר את החוב?

אם ידוע שאין לראובן כסף להחזיר, אסור לשמעון לדרוש ממנו את הכסף, ואסור גם לעבור לפניו להזכיר לו ברמז את החוב שמא יתבייש, משום איסור של "לא תהיה לו כנושה", ומקור הדין חובא בגמרא בבא מציעא דף ע"ה. ונפסק ברמב"ם (פ"א מהלכות מלוה) ושלחן ערוך (חו"מ סימן צ"ז).

מה הדין כאשר שמעון יודע שיש לראובן כסף להחזיר, או כשהוא מסופק אם יש לו כסף, האם גם במקרה כזה אסור לתבוע ממנו את החוב?

כל האיסור הוא דווקא אם יודע שאין לו מה להחזיר, אבל אם יודע שהוא בעל אמצעים ואינו מחזיר כגנב, בוודאי שיכול לתבוע ממנו ולעשות כל מה שיכול להוציא ממנו את הכסף, וגם אם מסופק אם יש בידו להחזיר אין איסור לתבוע ממנו את הכסף, ודבר זה נלמד מדברי הרמב"ם

נלמד מדברי הרמב"ם שכתב שהאיסור הוא "אם יודע שאין לו" וכ"פ מרן (חו"מ סימן צ"ז סעיף א') וכ"פ במנחת חינוך (מצוה ס"ז) שאם מסופק שאולי יש לו להחזיר, אין איסור, שלא מסתבר שהתורה אמרה דבר שלא נוכל לעמוד בו, ומכאן, שלא נאמר האיסור על הספק. ועי' פלא יועץ (ערך חוב) שחולק בזה, ומ"מ להלכה מותר.

חבר לווה ממני, ואני יודע שהבית שהוא דר בו שייך לו, האם מותר לתבוע ממנו שיחזיר את החוב משום שיש בידו דירה?

נחלקו בזה האחרונים: בשו"ת תשובות והנהגות (חלק ג' סימן תע"א אות ז') שנחשב כאדם שאין לו, וראייתו משו"ע יו"ד (סימן רנ"ג) שגם אדם שיש לו דירה יכול ליזון מן הצדקה.

אמנם בחוט השני (סימן צ"ז סעיף ו') נוקט שאין איסור 'לא תהיה לו כנושה', והביא שכן דעת ר' חיים קנייבסקי בספר דרך שיחה (פרשת משפטים).

במקרה שאין ללווה דירה, אבל אני יודע שעובד בעבודה מסודרת ומרוויח כסף, האם אני יכול לחייב אותו לתת לי חלק מהמשכורת?

גם במקרה כזה לכאורה מותר לתבוע אותו, והטעם הוא לפי מה שמצאנו בחושן משפט (סימן צ"ז סעיף א') שמשביעים את בעל החוב שכל מה שירוויח חייב ליתן

למי שחייב לו. נמצא שאם עובד בעבודה מסודרת יש עליו חיוב להחזיר, וממילא מותר לתבוע ואין איסור 'לא תהיה לו כנושה'. ואמנם, בעל אולם המשפט (סימן צ"ז) נוקט שמכיוון שאין חיוב על האדם לצאת לעבוד כדי להשיב את חובותיו (כמ"ש סימן צ"ז סעיף ט"ו) ממילא, יכול הלווה לעשות תנאי שיוצא לעבודה על דעת זה

שההכנסה תלך לקרוביו ולא לחובות. אך להלכה נקטו הפוסקים שאם יוצא לעבוד מחוייב להחזיר את החוב, ולכן יהיה מותר לשמעון לתבוע את כספו.

חבר שלי לווה ממני, ואני יודע שאם אלחץ אותו הוא יוכל להשיג הלוואה מאחרים, ועל ידי כך להחזיר לי את חובו, האם זה מותר?

בספר "דרך שיחה" (פרשת משפטים בשם מרן הגר"ח קנייבסקי) כתב שאם

מחפשים ייעוץ והכוונה

בשלוש בית? בחינוך ילדים? נוער מתמודד?

כאן המקום שלכם!

שלוחות הנפש של קו ההלכה נותנות לכם ייעוץ והכוונה חנים

3030 * שלוחה 2 < 1 או שלוחה 2 < 2

שלוחות ייעודיות לגברים ונשים בנפרד

הלכה למעשה

הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א • רב העיר גדרה וראש קו ההלכה הספרדי

אמנם בשבט הלוי (חלק י' סימן רס"ז) נוקט דכיון שיש מחלוקת האם הקפת חנות נקראת הלוואה, אף שלמעשה נקטינן לחומרא, מכל מקום אם יצטרף ספק נוסף ניתן לתבוע.

נמצא למסקנה – אם יודע שאין לחבירו מה לשלם אסור לו לתבעו, והאיסור הזה אינו שייך במקרים הבאים:

האם ישנה עדיין דרך לבקש ממנו שיחזיר את חובו?

היתר נוסף מובא ב"כסף הקדשים" שאם לא תובע אותו ברגע זה, אלא מבקש שיביא לו לאחר זמן אין בזה איסור, ונמצא שאם אומר לחברו שיפרוס לו את החוב לפי מה שביכולתו להחזיר מותר לעשות כן.

יכול הלווה להשיג הלוואה אין איסור לתבוע ממנו, וראיה לדבר משו"ע (חו"מ סימן של"ט) לגבי איסור "בל תלין" שאסור להלין שכר של פועל, אלא צריך לשלם לפועל באותו היום. ומבואר, שאינו עובר על "בל תלין" רק אם יש לו כסף לשלם לפועל, וכתב בפת"ש (שם) בשם האריז"ל שמידת חסידות שאם יכול להשיג הלוואה

א. אם יודע או מסופק אולי יש ללווה מה להחזיר, יכול לתבוע ממנו.

ב. אם יש ללווה דירה בבעלותו, נחלקו בזה הפוסקים הלכה למעשה.

ג. אם הלווה עובד בעבודה מסודרת ומתפרנס, יכול לתבוע ממנו.

ד. אם יכול להשיג הלוואה מאדם אחר, יכול ללחוץ אותו שיקח הלוואה.

ה. אם אינו תובע ממנו ברגע זה, או כשאומר לו שיפרוס את החוב בתשלום כפי יכולתו, מותר לעשות כן.

אני בעל מכולת, ומשפחה מסויימת רכשו אצלי במשך תקופה ארוכה ללא תשלום, האם מותר לי לדרוש מהם שיפרעו אות החוב, או שגם בזה יש איסור "לא תהיה לו כנושה"?

בסימן ס"ז (סעיף י') נחלקו הפוסקים בכך, הב"ח והסמ"ע נוקטים שהקפת חנות נקראת הלוואה, ומאידך התוס" כתובות (נה) נוקטים שהקפת חנות אינה נקראת הלוואה כלל. והנתיבות (סימן צ"ז סעיף ו') מכריע כדעת הב"ח והסמ"ע שהקפת חנות נקראת הלוואה.

ועל ידי כך לשלם לפועל, ואינו עושה זאת, עובר על איסור של "בל תלין", כיון שיכול ללוות ולשלם, וכ"כ חפץ חיים באהבת חסד (סימן י"ג) שאם יכול להשיג הלוואה ולשלם לפועל עובר על איסור "בל תלין", והוא הדין לעניינינו שאם ידוע שהלווה יכול להשיג הלוואה ולשלם מזה את חובו, אין איסור של "לא תהיה לו כנושה", ומותר לבקש שיחזיר את חובו.

אם שמעון יודע שאין לראובן מה להחזיר ואין לו את כל אחד מהאופנים שלמעלה,

עיצוב ואסטטגיה:

שמעון נהן
3189062@GMAIL.COM

לפרטים והערות

alonim3030@gmail.com

פיקוח הלכתי:

הג"ר אושרי אזולאי

יו"ל ע"י

קו ההלכה הספרדי
*3030

שידוכים בהלכה

הרה"ג אליהו חייאב שליט"א
רו"ב רוב קהילת שערי עובדיה ויטו.
מנהל רוחני שלוחות דיניאל ונפש

שלום וברכה לכבוד הרב,

אני נמצאת בתקופת השידוכים ויש לי בלבול מסוים שאשמח להכוונה לגביו.

בין אותנטיות לצניעות

אני יוצאת לפגישות עם בחורים טובים מאוד, ובחלק מהפגישות אני מרגישה שהשיח, הדיבור והתקשורת כן מתאימים. למרות זאת, חוזר על עצמו משוב שאומר עליי שאני בחורה שקטה, עדינה ואף מעט "יבשה", ושהם מחפשים יותר חיות ואנרגיה.

בפעם הראשונה בה הגיע משוב כזה - הופתעו הוריי לחלוטין. בבית אני בחורה משוחררת וזורמת! הם לא הכירו אותי כזו מין שקטה ועדינה. בתחילה חשבו שזה נובע מתחושת בושה, אך כששיחזרתי ביני לביני את העניין הבנתי מה גורם לי לכך. כשהתחלתי שידוכים הדריכו אותי שגם בפגישות חשוב לשמור על צניעות. משום כך אני נזהרת להיות מאד עניינית ומאופקת. אני עונה לשאלות שנשאלתי ומדברת בעיקר מה שצריך לדבר. לא מרשה לעצמי להיות משוחררת ולא מחייכת או מתנהגת בנחמדות. כל הזמן התחושה שלי היא שעליי להיות דרוכה וזהירה, שמא לא יצא הדבר לפועל ואני רק אכשיל את הבחור.

זו הסיבה לאיפוק שאותו הרגישו כל אלו שנפגשו איתי.

מצאתי את עצמי במקום מתוסכל ומבלבל - מחד אני רוצה לנהוג נכון ולהקפיד על צניעותי, אך מאידך אני חוששת שמא ההתנהלות הזו מונעת היכרות אמיתית וגורמת לכך שאני נתפסת כאדם שאני לא באמת.

אשמח לדעת האם זו אכן הדרך הנכונה לנהוג בפגישות, או שמותר ואף נכון להיות יותר טבעית - כמובן בתוך גבולות הצניעות.

אודה מאוד על ההכוונה.

שלום וברכה, לצורך היכרות אמיתית ולבדיקה האם ניתן לבנות יחד בית.

לפיקך - מותר לדבר, מותר לענות בהרחבה, מותר להביע דעה, ומותר גם לעשות זאת בנעימות, בחיוך ובחיות כפי שרגילים לנהל שיחה נורמאלית. אמנם מצד הצניעות נקפיד לדבר בצורה מכובדת ושמורה.

הצניעות אינה מחייבת כיבוי האישיות - היא מחייבת מסגרת. פגישות לצרכי שידוך הם המסגרת שנקבעה לאור הכוונת גדולי הדור ובתוך המסגרת הזו - אדם צריך לבוא כמו שהוא באמת, אחרת, מי שיושב מולו לא פוגש את האדם האמיתי, אלא דמות מצומצמת ולא טבעית.

הדרך הנכונה היא לשלב: לשמור על גבולות וצניעות, אך יחד עם זה להיות אותנטיים, אנושיים וטבעיים, כפי שאנו באמת. כך ניתן להגיע להיכרות נכונה ובריאה, ולבנות בעזרת ה' בית יציב ואמיתי.

שלום וברכה,

ישר כוח על השאלה שמעסיקה לא מעטות, ולדעתי יש בה בלבול מסוים שחשוב לעשות בו סדר.

אכן, הצניעות מחייבת בת ישראל לשמור על דרך דיבור מכובדת, עניינית וראויה, ולהתנהל בפגישות באופן שמתאים לרצון התורה ולגבולות שהקב"ה מצפה מאיתנו לשמור. בזה אין שום ספק.

אך מצד שני, כאשר באים לפגישות היכרות, אי אפשר ולא נכון להיות מישהו שאיננו אנחנו. אם אדם הוא בטבעו אנרגטי יותר, אוהב לדבר, מביע את עצמו ויש לו מה לומר - כאשר הוא מחליט להשתיק את עצמו לחלוטין מחשש לצניעות, הוא יוצר מצג שווא. הצד השני מרגיש שהוא יושב מול אדם קפוא, סגור, יבש, או כזה שקשה לנהל אתו שיח - אף שבאמת זה לא מי שהוא.

התנהגות כזו עלולה להזיק מאוד, משום שכל מטרת הפגישות היא

משולחניו של מרן

המכתבים באר"ת
מכון מאור ישראל

לכבוד מר משה ממן

רחוב שפרינצק 310

קרית שמונה

א.נ.

כבוד הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף שליט"א, השיב לשאלתך כדלהלן: "אם הושתלו במקום השני, ללא גוש עפר מסביבם באופן שיוכלו להתקיים כך, יש למנות שלוש שנים מיום השתילה השניה. נכון לדעת באיזה חודש נשתלו. שלפעמים מקצת השנה ככולה, כגון אם נשתלו ביוני ט"ו באב או לפני כן, עד ראש השנה שלאחר מכן, נחשב כשנה, ויוסיף למנות רק עוד שנתיים עד ט"ו בשבט, והפירות שיחנטו לאחר מכן יש להם דין נטע רבעי, שמותרים באכילה לאחר שיחללם על שוה פרוטה.

בכבוד רב

דניאל ענתבי

עוזר הראשון לציון

אלו שלא מפריע להם כלום

משנה לבעל היקר איזה עוגה יכינו, והכל בשבילו אותו טעם... וישנם כאלה שאף יאמרו בצורה מפורשת: באמת לא משנה לי עוגת גבינה או שמרים... אך בעומק יותר, יש כאן קושי בקבלת החלטות, קושי בלהביע את הדעה שלי, לבטא את הרגש שלי...

כמו כן שבעלה שואל אותה: מה קשה לה?! למה היא נראית פחות שמחה?! והיא שותקת או אומרת לו כל פעם: הכל בסדר... לא קשה לי כלום... זה כמה דקות יעבור...

כל אלו הם מצבים לא נעימים, שבמובן מסוים נראה כאילו אנשים אלו לא קיימים, וכאילו אין להם רצונות ורגשות... ופעמים רבות מצבים אלו מתסכלים מאוד את הצד השני, ואף פוגעים בפתירות ועומק הקשר ביניהם.

לכך חשוב שאדם המתמודד עם מצבים אלו, יעשה חושבים ויברר עם עצמו, האם התנהלותו תקינה או לא?! האם הוא היה חפץ להוריש התנהגות זו לילדיו?! האם התנהגות זו מוסיפה לקשר ביניהם או להיפרך?!

בדרך כלל מצבים אלו מלמדים על התמודדות רגשית של האדם, ויש לכך כמה סיבות כמו שהתבאר בהרחבה בשיעורי "הדרכה ברורה", ולכך במקרה הצורך נכון לברר על טיפול שיחזק את האדם בנושא זה, כדי שיוכל להביע את דעתו ואת רגשותיו בצורה בריאה כפי שברא אותו השם יתברך, ובעזרת השם בהזדמנות אחרת נשתדל להרחיב על כך גם במסגרת זו.

לרכישת הספר הדרכה ברורה העוסק בנושא מצות הבית, זוגיות, רפואה, הלכה, וכלכלה, התקשרו: 0527177330

לרשותכם! קו שיעורי 'הדרכה ברורה' מעל 200 שיעורים בנושא עיצוב האישיות והזוגיות וטהרה: 0733718493

יש אנשים או נשים שהם במובן מסוים לא קיימים. מה הכוונה?

ניתן דוגמא, אדם שמציקים לו, כגון שלא עושים את רצונו, הוא מיד מרגיש הרגשה לא נעימה, ועד כמה שההרגשה הזו מפריעה לו, הוא מגיב ומדבר על כך.

יש סוג אנשים שגם כן נפגעים מאוכזבים אבל הם לא מדברים על כך, אמנם הם היו חפצים לדבר ולבטא את כאבם הרגשי אבל משום מה הם משתתקים ולא אומרים דבר!

זה יכול להיות בבית, כאשר בעל או אשה מרגישים שלא מספיק מחשיבים את דעתם, הם מאוד מאוכזבים על כך, אך כאילו משהו דוחק בהם, לא לבטא את הרגש שלהם, ויש כאלה שאף יכחישו את הרגש הזה ויאמרו כי הכל בסדר והכל טוב...

הצד השני שחי במצב הזה מאוד מתוסכל מכך, משום שהוא כן חש את אכזבתו של השני ואף מזהה זאת על פניו ועל התנהגותו, אך הלה מכחיש ואומר כי 'הכל בסדר'... או 'הכל לטובה' וכדומה.

כאשר מצב זה הוא חד פעמי, זה לא אמור להפריע, אך כאשר זו התנהלות הקבועה של האיש או האשה, זה מאוד מעיק על הצד השני, ואף מפריע בבניית הקשר ביניהם, עד שפעמים אפשר לשמוע את הצד השני טוען: "אין לי עם מי להתווכח"... אני מדבר על הקשיים שלי, על מה שמציק לי... והצד השני רק נאלם ולא מדבר.

מצב זה מצוי גם כאשר נצרכים לקבל החלטה, לדוגמא האשה שואלת את בעלה: מה אתה אומר: להיכן נלך השבת? איזה עוגה אתה חפץ שאכין לשבת? והתשובה היא תמיד: לא משנה... תעשי מה שהכי נוח לך...

במבט ראשון נראה כי באמת לא

דיון משפחתי

משלוחת הדיינים של קו ההלכה שלוחה 3<1

הרה"ג יונתן שושן שליט"א + אב"ד משפט כהלכה

האקווריום שנשפך

אבי וחיים ירדו לשחק בכדור, אך מחמת החום ששרר באותו היום נכנסו ללובי הבנין.

המשחק צבר תאוצה של מרץ כשהכדור מתגלגל ועף מכיוון אחד לשני. קולות הצהלה גרמו לילדי הבנין להתאסף סביב אבי וחיים המיוזעים והמשועשעים.

לפתע, לעיני הצופים הקטנטנים התעופף הכדור היישר לכיוון האקווריום היוקרתי הממוקם בלובי הבנין.

כל העיניים ליוו אותו בדרכו לפגיעה הישירה באקווריום, כאשר כל תכולתו: המים, דגים, צדפים, ומסננים נשפכו לריצפה.

סכום הנזק נאמד על סך 3,000 ₪.

ועד הבית פנה להורים של אבי וחיים הנבוכים, וביקש שישלמו את הנזק שנעשה על ידי ילדיהם הקטנים.

אולם ההורים טענו לפטור עצמם כדין 'קטן שהזיק'. באו השנים כדין תורה ושאלתם בניהם אם חייבים ההורים לשלם את דמי האקווריום או לא.

זונו עם אבנים וזני משפחה עם מי הבין והלביק?

• תשובה •

למעשה, נראה כי בנידון זה ההורים חייבים מעיקר הדין בתשלום נזק בנם - מדיני שותפים, שעל כל דייר בבנין משותף מוטלת החובה לדאוג לשלמות החפצים המשותפים, וכאשר הילדים מזיקים חפצים - על ההורים לשאת בנזק.

ואף, ש'ועד הבית' לא סיכם בפירוש עם כל דייר לחיבו על שבירת החפצים המשותפים בבנין כגון אקווריום, דלתות החדר מדרגות רצפות וכדומה, מכל מקום כתב השולחן ערוך (סי' קעו ס"ו) שכל המשתתף עם חבריו בסתם - יש לו לנהוג כמנהג המדינה, ונראה שזהו המנהג המקובל בכל מקום, שהורים משלמים על נזקי ילדיהם שנעשו בבנין משותף.

וכסברא זו, כתב בשו"ת מנחת אשר (ח"א סי' קיג) גבי מי ששכר פועלים ערבים לשפץ את ביתו, ובמהלך העבודה נפלה קורה אחת מידי הפועלים ופגעה במזגן של השכן, שבמקרה כזה חייב בעל הבית משום האומדנא, שלא התרצו לו השכנים לערוך שיפוצים בבנין, אלא אם כן יקבל על עצמו לשלם את כל הנזקים שיארעו מחמת השיפוצים.

וכן בנידון דידן, כל דייר בבנין משותף נכנס לדור על דעת לשלם את הנזקים שיארעו מחמתו.

ואף שנפסק בשולחן ערוך (סי' תח ס"א) שאין מוציאים ממון על פי אומדנא, כבר כתב בשו"ת מהרי"ק שזהו לענין בירור המציאות, שאין מבררים מציאות על פי אומדנא, אבל בירור דעת האדם כן יש לעשות על פי אומדנא. וכן בנידון דידן ניתן לחייב את ההורים על פי אגן סהדי בדעתם, שבאו לדור בבנין על דעת לשלם את נזקי ילדיהם.

וכמו כן ילד ששבר את דלת הכניסה לבנין - הוריו חייבים לשלם זאת מהלכות שותפים.

וכן שמעתי מהג"ר אלחנן פרץ שליט"א שהדין פשוט שיש לחייב הורים עבור נזקים שהזיקו בניהם הקטנים בבנין משותף.

למעשה: הילד ששבר את האקווריום - פטור משלם כדין קטן שהזיק, אך ההורים חייבים מדיני 'שותפים', שמחובת דיירים בבנין משותף לדאוג לשלמות החפצים השייכים לכלל הדיירים, וכניסתם לדור בבנין היא על דעת שישלמו את נזקי ילדיהם.

בירה של היום זו לא הבירה של פעם

בעבר הלא רחוק בכלל הייתה ההוראה אצל רוב מומחי הכשרות להתיר בירה רגילה ופשוטה אפילו שלא היה מצוין כשרות על גבי הבירה, אך היום ההוראה השתנתה!

בירה - מוצר יחסית די פשוט העשוי מכמה רכיבים בודדים פשוטים מבחינה תעשייתית וכשרותית. רכיבי הבירה הם מים, לתת - העשוי לרוב משעורה, כשות (מין צמח) ושמרים, בירה כזו היא כשרה מבחינת הרכיבים אלא שצריך לתת את הדעת לאיסור חדש שיש בשעורה ועוד נדבר על כך בהמשך.

מכיוון שכך, הדעה הרווחת היא שבירה פשוטה ללא טעמים נוספים בכל רחבי העולם כשרה. כמובן, המדובר הוא על בירה ללא טעמים, אך בירה עם טעמים תמיד הייתה חייבת כשרות חזקה, היות ותמציות הטעם מורכבות מעשרות של רכיבים הצורכים השגחה קפדנית וכשרות טובה.

אלא, שבמשך התקופה האחרונה עשו גופי הכשרות הגדולים בעולם מחקר בנושא תעשיית הבירה, ומהם גוף הכשרות (גוף כשרות המפקח על מליון ומאתים אלף מוצרים ברחבי העולם!) והם הגיעו למסקנה בסוף המחקר שתעשיית הבירה הולכת ונהיית סבוכה יותר ויותר, וזה מפני שהרבה מבשלות ברחבי העולם אינם נשענים על הרכיבים המסורתיים של הבירה הקדומה אלא "משדרגים" אותה ברכיבים מלאכותיים זולים יותר מהרכיבים המקוריים.

כמו כן תעשיית הבירה בתוספת טעמים מיוחדים כגון טעם אננס תפוח וכדו' הולכת ונפוצה יותר ויותר, מה שגורם לעיתים רבות שבאותם כלים ומבשלות שמתמשים לבירה עם טעמים, משתמשים גם כן לבירה ללא טעמים, ומה שיוצא שהבירה הרגילה והפשוטה ללא הטעמים, עברה ביטול בכלים שאינם כשרים.

ומכיוון שכך יצא גוף הכשרות (גוף הכשרות) בהוראה ברורה שהחל מתחילת השנה הלוועזית חייבים כל הבתי עסק לרכוש אך ורק בירות עם חותמת כשרות ראויה ולא להסתמך על ההוראות הישנות - שכל בירה ללא תוספי טעם כשרה.

חשש חדש בבירה

החומר גלם העיקרי ממנו עושים בירה הוא הלתת העשוי משעורה, שעורה היא אחד מחמשת מיני דגן האסורה באיסור חדש, ולמעשה יתכן ויהיו בשוק בסביבות חודש (תשרי) - נובמבר (למיניינם) בירות מתבואה חדשה שהשרישה אחרי ט"ז בניסן, ולכן מאזור חודש תשרי יש להיזהר בכל הבירות ללא הכשרות, מדין איסור חדש עד הפסח הקרוב, ומייד בין פסח עד סוכות אין לחשוש שהבירות הם מאיסור חדש, אמנם היום גם לולי איסור חדש יש להיזהר מלצרוך בירה ללא כשרות.

למעשה:

ההוראה בעבר הייתה להתיר לשתות בירה לבנה ללא תוספת טעמים מיוחדים בכל רחבי העולם, ובפרט בתקופת הקיץ שאז אין חשש לאיסור חדש בבירה. אמנם כיום יש להיזהר מלצרוך בירה ללא כשרות, וזה מפני שלעיתים מכניסים בתעשייה החדשנית חומרי גלם שאינם כשרים, ועוד שפעמים אותם מבשלות וכלים המשמשים לבירות עם טעמים מיוחדים (שהרבה פעמים תוספות טעמים אלו אינם כשרות) משמשים גם לבירות ללא טעמים ובולעות טעמי איסור.

הרה"ג משה יוסף שליט"א
מח"ס שו"ת ראש יוסף הלכות ריבית.
רה"כ להוראה בית וגן.

לאחרונה השיקה אפליקציית bit (ביט) שירות חדש בשם "כיסים", המאפשר להפקיד כספים ולקבל עליהם ריבית. האם מותר להשתמש בשירות הזה מבחינת איסור ריבית?

תשובה: בהחלט, ניתן להשתמש בשירות "כיסים". מכיוון שאפליקציית bit (ביט) היא חלק בלתי נפרד מבנק הפועלים (ולא חברה חיצונית נפרדת), הרי שהיא מכוסה תחת ה"היתר עיסקא" הכללי של הבנק. לכן, כל פעולה בביט דינה ככל פעולה בנקאית אחרת המותרת על פי ההלכה. (על פי הליכות עולם ח"ח פרשת עקב).

שאלה: קניתי דבר מה בחנות, למוכרת לא היה עודף מדויק ויצא שקיבלתי שקל-שניים יותר. מותר לקחת או שזה נחשב ריבית?

תשובה: מותר בהחלט ואין בזה שום חשש! איסור ריבית קיים רק כשיש הלוואה. כאן מדובר על קנייה רגילה בחנות - המוכרת פשוט החליטה לוותר מרצונה החופשי כדי לסגור את העסקה ולתת שירות טוב. כיוון שהכסף ניתן לך מיד במעמד הקנייה ולא כהחזר על חוב קודם, זה נחשב כמתנה או ויתור מצד המוכרת, וזה מותר לכתחילה. (ע"פ רמ"א יו"ד קס"א, א).

שאלה: הכרתי אדם שהסתבך עם השוק האפור ומשלם ריביות גבוהות בכל חודש. האם מותר לי להעסיק אותו ולשלם לו משכורת, בידיעה שהכסף הזה הולך לתשלום הריביות האסורות?

תשובה: בהחלט, מותר ואפילו מצווה גדולה לעזור לו! נכון שאדם זה עובר עבירה כשהוא משלם ריבית לשוק האפור, אבל התפקיד שלנו הוא לעזור לו להשתקם ולא "לדחות אבן אחר הנופל".

כמו כן אין בזה איסור משום לפני עוור, כיון שהמשכורת היא כסף שמגיע לעובד בזכות העבודה שלו, ולא כדי לעבור עבירה. ובכלל עיקר המטרה שלך היא לעזור לו להתפרנס בכבוד. מה שהוא בוחר לעשות עם הכסף זוהי אחריותו בלבד. (ע"פ אג"מ יו"ד א ע"ב).

שאלה: אנחנו זוג טרי שהתחתנו לפני כמה חודשים, ואין לנו מספיק אמצעים כספיים, התחלנו לחסוך סכום כסף מסוים בבנק. יש לנו חבר שחי טוב ומבין בעסקים וביקש מאתנו את הכסף בהלוואה לצורך הזדמנות עסקית שהוא בטוח ריוח מהכסף, האם מותר לנו להלוות לו בריבית.

תשובה: אסור להלוות בריבית. ואין הבדל אם החבר עשיר או עני, או אם הוא 'בטוח ריווח מהכסף'. ברגע שזו הלוואה, כל תוספת שאתם מקבלים היא ריבית, וזו עבירה חמורה (איסור תורה). אם כבר הלוויתם בריבית, אסור לכם לקחת את התוספת.

הפתרון: אם אתם רוצים להשתתף איתו ברווח, הדרך היחידה לעשות זאת היא באמצעות 'היתר עיסקא' שמנוסח במיוחד על ידי רב מוסמך המבין את ההלכות האלה. (רמ"א יו"ד קס"א, מהגהות מיימוניות. ילקוט יוסף יו"ד קנט"ג).

שאלה: כשלוקחים משכנתא, הבנק מחייב אותנו לעשות ביטוח חיים. האם העובדה שאנחנו משלמים סכום חודשי קטן כדי לקבל סכום ענק במקרה הצורך, נחשבת לאיסור ריבית?

תשובה: אין במעשה הביטוח עצמו שום חשש לריבית. איסור ריבית שייך רק בעסקאות של הלוואה, אבל ביטוח קונים "שקט נפשי" והגנה למקרה מסוים. ומכיוון שחברת הביטוח לא "חייבת" להחזיר את הכסף אלא רק אם יקרה אירוע מסוים אין כאן הלוואה, ולכן אין כאן איסור ריבית. אמנם לכתחילה יש לוודא שחברת הביטוח משקיעה את הכסף על פי היתר עיסקא. (ע"פ שו"ע קע"ג, יט וע"פ ילקוט יוסף קנט, כח).

הוזמנתי לסעודת ברית, אני חייב ליטול ידיים?

מי שהוזמן לסעודת מצווה, כגון ברית מילה, דקיימא לן שצריך לאכול בסעודה כדי שלא יהי 'מנודה לשמים', האם מוטל עליו לאכול בברית דווקא פת כדי להיפטר מחשש נידוי זה, או שמא סגי (די) בכך שיאכל עוגות או תבשיל כלשהו?

נחלקו הראשונים כמבואר בב"י בסימן רצא.

אך מנגד מצינו לעניין קידוש במקום 'סעודה' שאין חיוב דווקא בפת, אלא אפילו מיני מזונות חשוב סעודה לעניין זה, כמבואר בשו"ע סי' רעג סעי' ה.

וכן לעניין סעודת פורים, שיש חיוב לעשות סעודה כמבואר בשולחן ערוך (סי' תרצה סעי' א), כתב המגן אברהם (שם ס"ק ט) שאין חובה בסעודת פת דווקא ויכול לפטור עצמו בשאר מיני מטעמים. וכ"כ השערי תשובה בשם החיד"א שאם עשה סעודת פורים בלא לחם יצא. וכ"כ האליה רבה (ס"ק ז). ועיין עוד בהרחבה בדיון זה בשו"ת יחוה דעת (ח"א סימן פט) ובחזון עובדיה פורים (עמוד קעג), ומסקנתו שלכתחילה יעשה את סעודת פורים בפת אבל מעיקר הדין לא חייב עם פת. וכ"כ האור לציון (ח"ד עמוד שמב).

עוד מצינו שדין סעודה אינו דוקא בפת, לענין

איתא בגמרא במסכת פסחים (קיג ע"ב) שבעה מנודין לשמים, ואחד מהם הוא "מי שאין מיסב בחבורה של מצווה". פירשו רשב"ם ותוספות (שם קיד ע"ב) שעיקר הדברים אמור על סעודת ברית מילה, שעליה נאמר במדרש שהמשתתף בה ניצול מדינה של גיהנום. וכ"כ האור זרוע והביאו הרמ"א בדרכי משה, ופסק כן גם בהגהותיו (יו"ד סימן רסה סעיף יב).

וכתב הפתחי תשובה (ס"ק יח) בשם ספר שרביט הזהב דטוב לבטל מה שהשמש קורא על סעודת ברית מילה כי אולי לא ילכו מטעמים המתהוים ויהיה ח"ו בכלל נידוי. וכ"כ הערוך השלחן (סי' רסה אות לז) שיש נוהגים לצוות להשמש שלא יקרא אותו לסעודת ברית מילה.

ולעניין גדרי ה"סעודה" בנדון זה, יש להסתפק האם חיובה הוא בפת דווקא. הנה מצינו שסעודות שבת חייבים להיות דווקא בפת כמבואר בשו"ע (סימן רעד סעי' ד), לבד מסעודה שלשית שבה

סעודת הבראה לאבל, שכתב מרן השו"ע (יו"ד סימן שעח ס"א): אבל אסור לאכול משלו בסעודה ראשונה אבל בשניה מותר וכו'. ולדעת רוב הפוסקים אפילו פירות או תבשיל וכל שכן פת הבאה בכיסנין אסור לו לאכול משלו, ומותר לו רק לשתות קפה או תה וכדומה משלו. משמע שגם יתר המאכלים בכלל סעודה אפילו כשאינו אוכל פת. וכן העלה בספר חזון עובדיה אבילות (ח"א עמוד תפח).

ועוד יש להביא ראיה לגבי פת הבאה בכיסנין שדינו כפת, מהדין שאסור לסעוד לפני קיום מצוה המוטלת עליו כגון לפני שמיעת קול שופר, נענוע בלולב, הדלקת נרות חנוכה, קריאת המגילה, בדיקת חמץ, ספירת העומר, תפילת ערבית, קריאת שמע בזמנה כשהתפלל ערבית מבעוד יום, ועוד כהנה וכהנה שאסור לאכול כביצה פת או כביצה פת הבאה בכיסנין עד לאחר עשיית המצוה.

למסקנא: המוזמן לסעודת מצוה כגון ברית מילה לכתחילה ישתדל לאכול שם פת, אבל מעיקר הדין אינו חייב לאכול דוקא פת אלא די שיאכל כזית ממיני התבשילים או כזית פת הבאה בכיסנין.

חוד החידה

חידודי הלכה
מעמיקים

את התשובות יש לשלוח
למייל:
alonim3030@gmail.com
או למספר טלפון
03.380.1106
שלוחה 2
ולסיום ההקלטה הקישו #
חובה לציין שם פרטי
ומשפחה מספר טלפון
ועיר מגורים - תשובות
לא ברורות \ מלאות, או
שחסרות פרטים לא יוכלו
להכנס בהגרלה
*ההגרלות על דעת
קו ההלכה הספרדי

חונך סעד את סעודת שבת עם בני משפחתו בעונג רב, תוך כדי הסעודה התעוררה שאלה בקרב הסועדים, חלקם הביאו ראיה לנידון לאיסור מדברי השולחן ערוך, וחלקם טענו שהדבר מותר ואין בו חשש, לבסוף החליטו שבמוצ"ש יתקשרו 'לקו ההלכה' ויבררו את הלכה זו. במוצ"ש השיב הרב: "דבר זה הוא באמת איסור ביום חול, אך בשבת הדבר מותר". עוד הוסיף הרב: "בגלל שזה אסור ביום חול זה מותר בשבת".

איזה דבר הוא אסור ביום חול ובשבת הוא מותר, בגלל שהוא אסור ביום חול?

זיין שולאן ערוך סי' רפג ובנו"כ.

ישראל התקשר 'לקו ההלכה' לשאול שאלה הנוגעת לכבוד שבת, ולאחר ששטח את שאלתו וקיבל תשובה ברורה ובהירה, אמר לו הרב: תדע שדבר זה ביום אחד הוא רשות (ויש מקפידים לאסור באותו יום) וביום למחרת הוא מצווה וביום המחרת הוא איסור מהתורה.

על איזה דבר הרב דיבר? איזה דבר הוא רשות, ואח"כ מצווה ואח"כ איסור תורה?

זיין שולאן ערוך או"ח סימן רס

הזוכה מגיליון קודם

הבה"ח הבה"ח אלי אונג
בית כנסת המרכזי גני איילון

תפילין לא רק ליום אחד

שהסביר לי עליהם כדי שידריך אותי מתי בדיוק להניח אותם ואיך. הלה, כמובן, נענה בשמחה, ובירר מהי הכתובת שלי ומהו תאריך בר המצוה המדויק.

ביום הבר מצוה הוא נסע במיוחד ליישוב שלנו כדי ללמד אותי להניח. הוריי ואני היינו מופתעים לחלוטין לגלות חרדי, לבוש שחור לבן, בדלת הכניסה לבית, אך חיוכו הלבבי הפיג את החששות. הוא בירך אותנו במזל טוב, פתח את נרתיק התפילין והראה לי מה של ראש ומה של יד, היכן מניחים, וכיצד מגלגלים את הרצועות. בעידודו הנחתי תפילין שוב ושוב עד שהצלחתי לעשות זאת בדיוק כפי שהראה לי. הוא היה מרוצה, ונתן לי במתנה גם ציצית כשהוא מראה לי בסידור את הברכות. הוריי התרגשו לראות יהודי חרדי שטרם באכפתיות להגיע אלינו, ומשקיע זמן ניכר משעותיו ללא שום בקשת תמורה או שכר, ואני הבטחתי לעצמי לעשות כמו שאמר לי, ולהמשיך להניח תפילין מדי יום.

כיום, חצי שנה אחרי האירוע, אני עדיין מצליח. מדי יום אני מניח תפילין באהבה ובשמחה. המשפחה שלי לא כל כך התחברה, אבל אני בהחלט מרגיש שאני עושה את הדבר הנכון. לאחרונה ראיתי את אבי מתבונן בי כשאני מניח תפילין וקצת מהורהר... כאילו יש לו קצת נקיפות מצפון על שהוא עצמו אינו עושה זאת...

איני יודע מה ילד יום, אך בינתיים אני רוצה להודות לאותו רב אלמוני מקו ההלכה שהגדיל ראש, ולמרות שאין זה מתפקידו, היה אכפתי לכך שנער בר מצוה ממשפחה חילונית יניח תפילין כראוי.

ותודה לכם מפעל אדיר - קו ההלכה הספרדי.

נתקלתם בסיפור מרגש גם כן? רציתם לשלוח מכתב להנהלת הארגון? עכשו הדרך פתוחה שילחו אלינו לכתובת: alonim3030@gmail.com

הרגשתי שאולי נכון להשקיע יותר בתפילין לפחות כמו שמשקיעים באירוע, אבל מצד שני אבא שלי צודק כי אחר כך לא מניחים תפילין וזו סתם השקעה מיותרת.

כיום אני מתבייש שכך התבטאתי, אך אז היה לי ברור שאבא צודק ואף אחד לא מניח תפילין לאחר בר המצוה...

הרב לא הטיף מוסר ולא נבהל. הוא שאל אותי בידידות: מה אני רוצה לעשות ומה מרגיש לי נכון?

עניתי שנראה לי שהיה כדאי להשקיע גם בתפילין, אפילו שזה רק ליום אחד, כי נראה לי שזה הדבר הכי קשור לבר מצוה.

הרב שמע והתעניין בעדינות היכן אני גר, והאם אני רוצה לשמוע קצת למה מניחים תפילין בבר מצוה.

עניתי שכן, ולאחר הסבר קצר של הרב, שאל אם יוכל להעביר את המספר לרב מתמחה, עניתי בחיוב וניתקתי את השיחה. הייתי בטוח ששכח ממני, אבל כבר למחרת התקשר מישהו וסיפר ששלח אותו אחד הרבנים מקו ההלכה להסביר לי קצת על תפילין. הוא התחיל, ואני הקשבתי מרותק. משהו בתוכי הרגיש שהוא אומר דברים אמיתיים ונכונים.

עוד באותו יום ניגשתי לאבא לבקש שיקנה לי תפילין במקום שבו הציע לי האיש לקנות תפילין כשרות ומהודרות. אבא שאל מה העניין, עניתי ששמעתי על זה קצת, וזה חשוב לי שישקיעו גם בזה. אבא קצת עיקם את האף על בזבוז הכסף, זה היה יקר פי ארבע מן המחיר ששילם! אבל בסוף החליט לזרום. עוד כמה אלפי שקלים לכאן או לכאן לא באמת הפריעו לו, שכן כאמור לא היה חסר להורי כסף. כשהביא לי את נרתיק התפילין עם התפילין החדשות התרגשתי. חשבתי שהכי מתאים לחזור אל האיש ההוא

לקו ההלכה החשוב,

אני נער בן שלוש עשרה וחצי שמתגורר ביישוב בצפון. לפני כחצי שנה חגגתי בר מצוה. איננו דתיים, אבל טקס בר מצוה ברור היה שנחוגג הכי יפה שאפשר. לא חסר לנו כסף, וההורים רק חיכו להזדמנות...

הם שכרו אולם מפואר וחברת הפקה מרשימה שהבטיחה מגוון רחב של לוקיישנים, אטרקציות, צילום ובידור. לטקס הנחת התפילין הוזמן פייטן ידוע שהבטיח הופעה בלתי נשכחת, ואז נזכר אבא שצריך לקנות גם תפילין עבורי. קפצנו ביחד לחנות לתשמישי קדושה. אבא החמיץ פנים כשראה את המחיר של תפילין חדשות, וכשהמוכר הציע לו לקנות יד 2 ברבע מחיר החליט ללכת על זה. אחרי הכל חבל להוציא כל כך הרבה כסף על משהו חד פעמי שאחר כך תורמים לבית כנסת או מאכסנים בארון למעלה...

הצצתי אליו בתמיהה - אבא בדרך כלל שחרר כספים בקלות. אף פעם לא ראיתי אותו מקמץ או קונה יד שניה... משהו בתוכי הרגיש לא כל כך בנוח. מין תחושה לא הוגנת כזו קוממה את החושים הפנימיים: אם טקס הבר מצוה יהיה כל כך גדול ומרשים, אי אפשר לפרגן קצת יותר בקלות לתפילין? שמרתי את מחשבותיי לעצמי. בין כה וכה לא היה לי את מי לשתף - כל משפחתי המורחבת אינה דתיה, ולא ראיתי מעולם אף אחד מהם מניח תפילין.

אך למחרת ראיתי מדבקה על תחנת האוטובוס שלנו עם מספר הטלפון של קו ההלכה. היו לי כמה דקות פנויות עם עצמי, והחלטתי להפיג את השעמום שלי ולהתקשר ולשאול את השאלה שצצה אצלי אמש. רב נחמד ענה לי מיד. סיפרתי שאני לפני חגיגת בר מצוה ופתאום

ה'מתמיד' הלחוף...

ה' באמת עלולים לתרגם בטעות את השאיפה להיות גדול בישראל למחיקה שיטתית של הרצונות הפנימיים. כאשר אדם גדל בסביבה שלא נותנת מקום לרגש ולנפש, הוא עלול לפתח תפיסה שכל הבלבולים שיש לו אינם לגיטימיים. הוא מסיק שהבעיה איננה בקושי עצמו, אלא בעצם זה שהוא מרגיש קושי. מכאן הדרך קצרה לכך שכל מחשבה מטרידה מתויגת מיד כטעות, כסטייה, או כחולשה שיש לדחות. אך הדחייה הזו אינה מעלימה את הקושי - היא רק מונעת בירור. וכשאדם לא מרשה לעצמו להכיר במה שעובר עליו, הוא גם לא יוכל לטפל בזה בצורה נכונה. והנה, ודאי שאנו צריכים לבטל את רצוננו - מפני רצוננו יתברך, אך כאשר השאיפה הרוחנית מנותקת מהכרה בכוחות הנפש, היא עלולה להפוך להשקפה שמבטלת את האדם עצמו. במקום לראות את עבודת ה' כהתאמה בין רצון ה' לבין הכלים שקיבל האדם, נוצר לחץ להיות "מעל" הכוחות - ולא לעבוד מתוכם.

ההשקפה הנכונה היא שכל אדם נדרש לפעול לפי כוחותיו, לא בניגוד לכוחותיו. התורה לא ניתנה למלאכים, אלא לבני אדם עם עולם פנימי מורכב. אדם שמתרגם את רגשותיו ורצונותיו האנושיים ל'בעיה רוחנית' מפרש כל מה שקורה לו במונחים של אשמה, והולך שוב ושוב למקומות שבהם למד לגדול: אולי אני לא מספיק טוב, אולי אני לא מתפלל נכון, אולי אני לא שקוע מספיק בלימוד, אולי אני לא מספיק מתקדש ומטהר ויש לי תאוות ויצר הרע.

מה שקורה בפועל זה שהוא מנסה להתחזק, אך משום מה המחשבות אינן מושפעות מכך, והן רק הולכות ומתגברות... הוא מתאמץ כל כך - אך בעצם לא פסע אפילו צעד אחד בכיוון הנכון. הוא עדיין לא הצליח להבין שיש כאן שפה נפשית שדורשת הקשבה, לא מלחמה!

הבעיה העיקרית היא שהאדם עצמו נמצא בחוסר מודעות. הוא משוכנע שאין לו שום קושי, הוא פועל נכון, בדיוק כמו שחינכו אותו! לכן הטיפול הראשוני הוא להכיר ברבדי הנפש ולא להתעלם מן המחשבות ולהדחיק את העומס הרגשי מתוך תחושה שכל עיסוק בזה הוא חולשה או סטייה מן המטרה.

כדאי, אפוא, לדבר עם הבן על הדברים מזווית המבט שלך ולנסות להביא אותו למודעות על קיומה של הנפש בתוך המערכת והחובה להתייחס אליה כיאות. במידה וירצה בכך מומלץ לשלוח אותו להתייעץ עם דמות חינוכית, תורנית וסמכותית שגם מבינה בכוחות הנפש, אשר תדריך אותו בפתרונות אפשריים מעשיים, אודותיהם נרחיב בע"ה בפרקים הבאים.

הפנימי שלו, ולא זו בלבד - הוא דוחק את הרצון, מדכא אותו ומתעלם ממנו, ובעצם מכריח את עצמו לעשות משהו בלי קשר למה שהגוף שלו רוצה.

התופעה שתיארת אינה נדירה כלל, ולצערנו היא נפוצה במחוזותינו. במהלך שנות הנעורים בונה אדם את שאיפותיו ודורש מעצמו המון. תהליך הגדילה הזה הינו חיובי מאין כמותו, ובלבד שנזכור את קיומה של הנפש בתוך המערכת. נפש האדם אינה שטחית ואינה חד-ממדית. יש בה מחשבות, רגשות, דחפים, פחדים, קונפליקטים - וכולם חלק מהאדם השלם. כל עוד זוכרים את קיומה של הנפש, ונותנים מקום לרגשות ולרצונות, לפחדים ולקונפליקטים הכל בסדר. כך לדוגמה בחור יכול לומר לעצמו: אני רוצה להיות מתמיד גדול, ובד בבד להכיר בכך שכאדם בשר ודם יש לו מדי פעם רצונות אחרים, כמו: לקרוא עיתון, לשוחח עם בני משפחה או לאכול בנחת. ובכל זאת הוא מתגבר על הרצון הזה לטובת הלימוד.

אלא שמה שקורה במקרים רבים זה שהרצונות הללו מתפרשים בטעות כיצר הרע וכתאוות שחייבים להילחם בהם. במקומות לימוד - לעיתים מתוך כוונה טובה - מועברים כלים רוחניים בלי חיבור לעולם הנפש. כך מוגדר קושי רגשי כ"שטות" או מתויג כ"יצר הרע", "בלבולים", "רפיון". במקביל גם בבתים רבים לא מדברים על רגשות ולא מתייחסים לכך שצריך להקשיב למה שמתחולל בתוכנו פנימה. כל קושי מטיח במשפטים כמו: "הכול בסדר", "זה שטויות", "אל תחשוב על זה", "אלו סתם מחשבות". כך נבנית תפיסה מסוכנת, שלפיה אין צורך להתייחס למה שמרגישים, לא צריך לברר מאיפה באו התחושות - צריך פשוט להמשיך הלאה...

כתוצאה מכך נוצר בלבול עמוק:

מצד אחד אומרים לאדם שהמחשבות הן "כלום", ומצד שני - הן ממשיכות להציק לו, להטריד, להכאיב.

וכך הוא לומד לדחות אותן, להילחם בהן ולהתעלם מהן - במקום להבין ולהקשיב.

חוסר המודעות הלזה הינו שורש לסבל שקט!

שכן, האדם אינו בנוי רק מנשמה אלא יש בו גם נפש בעלת רצונות, כוחות, רגשות ומגבלות. גם אדם שמבחוץ נראה מתפקד ואפילו באופן מרשים - לומד, עובד, מתפלל, ומתנהל היטב, עשוי להיות מתחת לפני השטח מלא בקונפליקטים פנימיים וברצונות אנושיים, שאם לא יתייחס אליהם ימצא את עצמו טובל ועצוב.

אנשים שגדלים ללא הכוונה נכונה מהי דרך

אני אלא לבחור ישיבה מצוין. הוא יושב ולומד ברצינות גדולה ומתוך התמדה גדולה, ולכאורה הכל טוב ויפה, אבל משהו בתוכי אינו רגוע בשל ההתנהגות שלו.

אתן דוגמא אחת שתמחיש את המצב: ישבנו לסעודת שבת משפחתית באווירה נעימה במיוחד. אדגיש כי סעודת השבת שלנו אינן ארוכות יתר על המידה, ורוב רובו של השיח הוא סביב פרשת השבוע וענייני השקפה ומוסר, אך מיד אחרי אכילת הדגים ראיתי אותו זע בחוסר מנוחה. הוא התחיל למלמל שזה ביטול תורה והוא חייב ללכת ללמוד. לרגע אחד קם, וברגע השני חזר לשבת. אחרי עשרים דקות קם, בירך והלך ללמוד, אך הוא לא עשה זאת בשמחה. הוא היה עצבני ומדוכדך ומלמל שהיה צריך ללכת עוד קודם... הרגשתי כאילו הלחץ ללמוד קורע אותו מבפנים, והוא מרגיש לא בסדר על עצם זה שקשה לו!

עוד ועוד אפיזודות כאלו נותנות לי תחושה שהוא לא חי נכון. הוא מצטיין, לומד ומתפלל, אך כאילו התורה והמצוות הם משהו שרודף אותו. הוא מבקר את עצמו, הוא לעולם לא מרוצה ממה שהוא, וכל הזמן מדבר על כך שיש לו יצר הרע והוא לא עשה מספיק, וצריך יותר להתקדש. כאילו אינו מאפשר לעצמו לחיות ולהתייחס למי שהוא באמת. אני רואה אותו מתוח, עצבני, לא ישן היטב ולחוף.

כשניסינו לדבר אתו על כך הוא כלל לא הבין את כוונתי, וטען שזה יראת שמים ואדם צריך כל הזמן לחיות בחשבון ולבקר את עצמו.

ואני תוהה ביני לבני - מדוע הוא אינו שמח? למה הוא נראה כמי שכפאו שד, כאילו הכריח את עצמו לעשות משהו? וכי כך נראה אדם ירא שמים? מה מקור הטעות שגורמת לו להיות כל כך עצבני?

תשובה:

שאלתך מצוינת וחשובה עד מאד. ראשית אקדים ואומר כי ודאי שחיים יהודיים על פי ההלכה אינם אמורים להיראות כפי שאת מתארת. חיי תורה ומצוות אמורים להביא לבעליהם אושר, שלמות וסיפוק פנימי שניכר גם כלפי חוץ.

מדוע הבן בכל אופן אינו שמח?

התשובה מונחת ברובד הפנימי שמתחת לפני השטח:

הוא אינו שמח כי שמחה מגיעה כשאדם מרגיש שלם עם עצמו, כשהוא מרגיש שהרצון הפנימי שלו קיבל מענה והוא מסופק - וכאן כנראה זה לא קרה.

אמנם כפי שתיארת הוא בחור מצוין שקיבל חינוך מעולה ומנסה בכל כוחו לפעול בהתאם לכך. אלא שבפועל הוא מתנהג בניגוד לרצון

פיתוח אינטלגנציה רגשית לילד

לא יודע איך לספר "כואב לי".

ולכן, המשימה שלנו פשוטה אך עמוקה וחשובה מאוד:

לתת שם לרגש.

לתת לו מקום. להסכים להימצאותו.

ולתת לילד כלים לדבר עליו.

אפשר לעשות את זה בסיפור לפני השינה, בדוגמאות מהחיים, בשיחה נעימה. ואפשר בעיקר דרך עצמנו. כשאנחנו אומרים: "היום הייתי עייף וזה גרם לי להיות חסר סבלנות ולהגיב בחוסר סבלנות", הילד לומד לזהות, לומד שיש מקום לכישלון וזה יכול לקרות, והעולם לא מתמוטט מדיבור על רגשות, ולומד איך להביע את הרגש במילים ברורות ומדויקות מתוך כבוד למי שמולו. כשאנחנו מבקשים סליחה - הוא לומד שאפשר להודות בטעויות וזה לא מוריד מערכו של אף אחד.

הקשבה ורגש הם מפתחות לנפש בריאה. הם לא רק מצילים ממריבות וכעסים. הם בונים קשר, אמון ולב פתוח. וזו העבודה החינוכית שלנו - לגדל ילדים קשובים, בעלי אינטליגנציה רגשית מפותחת ככל האפשר, המבינים את עצמם ואת זולתם ומוכנים להתמודדות בעולם האמיתי.

במאמר הבא אי"ה נעמיק בהקשבה שהיא הבסיס המאפשר הבעת רגש

איך נלמד את ילדינו ותלמידינו לזהות רגשות? איך נפתח את האינטליגנציה הרגשית שלהם, כך שהרגש יהיה חלק מהשפה היומיומית, ולא דבר רחוק ומטושטש?

כדי ללמד את הילד לדבר רגש, אנחנו צריכים קודם כל ללמוד להקשיב. ממש להקשיב. לעצור רגע כשאנחנו רואים עיניים שמוטות או פנים מאוכזבות. לא להסתפק ב"מה קרה?" אלא לשאול: "נראה שלא טוב לך, רוצה לספר לי למה?" ולתת לרגש שהוא מביע מקום. בלי למהר לתקן, בלי לשכנע שזה לא נורא, רק להיות איתו שם. כשאנחנו נותנים מקום לרגש של הילד, אנחנו מחזקים אצלו תחושת ערך. הוא לומד: "הרגש שלי חשוב. מה שאני מרגיש - שווה הקשבה". וכשיש לו מילים - הוא לא חושש להיות נוכח בתוך הרגש.

כמה נפלא לראות ילד בן שבע שאומר לאחיו: "כשהוצאת אותי מהמשחק - נעלבתי". זהו פרי של חינוך רגשי עקבי, שרואה את נפש הילד באמת. הילד עבר כמה שלבים בדרך למשפט הבוגר הזה - הוא קודם כל זיהה שהוא מרגיש משהו, והוא לא חיובי. אחר כך הוא זיהה שמדובר בעלבון. הוא נתן לו מקום (אחרת היה מרחיש שנפגע ומביע כעס, הכיסוי הראשוני למגוון של רגשות שליליים), ולאחר מכן גם אמר את הרגשות בצורה ברורה וב"שם מפורש"...

ומנגד - אם לא היו לו מילים בתוכו לזהות מה הוא מרגיש, או אם הרגש לא היה מקבל מקום - הוא היה יוצא דרך צעקות, מריבות, התפרצויות. לא כי הילד רע, רק כי הוא

איך נלמד ילדים להרגיש, לזהות רגשות ולהביע אותם בצורה בריאה?

נבחן את עצמנו בכנות בשאלה קצרה - כאשר אנחנו שואלים את הילד: "מה שלומך?" והוא עונה "בסדר" או "ברוך השם" "הכל טוב", מה התגובה האוטומטית שלנו? ממשכים הלאה או מנסים להרחיב את השיח?

הוא אומר שהכל בסדר, אבל מה באמת עבר עליו היום? מה הוא מרגיש? ומה הוא לא מצליח לומר?

עולם הרגש של הילד הוא עשיר, עמוק, ולעיתים מבלבל. ילד יכול להרגיש פחד, עלבון, קנאה, שמחה, בושה, געגוע - ולפעמים גם כולם יחד, בלי שיהיו לו הכלים לקרוא לרגשות בשמם, להבין אותם, או לבטא אותם במילים. כאן נכנסת המשימה הגדולה והרגישה שלנו כהורים ומחנכים - ללמד אותו להקשיב למה שהוא מרגיש, לזהות את הרגש, ולהביע אותו באופן בריא ובונה.

ילד שלומד לזהות את מה שהוא מרגיש - לא יפחד מהרגש, לא יילחץ ממנו, ולא "יתפוצץ" מתוכו. הוא ידע שאפשר להיות עצוב - ואפשר גם לדבר על זה. שאפשר להרגיש כעס - אבל רצוי גם לומר בכבוד מה מפריע לי. כך הילד גם יודע שהוא לא "רע" אם הוא כועס או בוכה - אלא שהוא אנושי, ומטבע האנושות להרגיש סוגים רבים של רגשות.

חיים בשלווה החיים עם אמונה ובטחון

מאיפה יהיה לי כסף ופרנסה?

"הבוטח באלוקים טרפו מובטח לו מכל סבה מסבות העולם" כך כתב רבנו בחיי בחובות הלבבות (פתיחה לשער הבטחון). בכל עת וזמן, ומכל סיבה שתהיה הקב"ה יזמין לבוטח בו מזונות ופרנסה טובה.

מי שלומד את דברי רבנו בחיי לרגע נכנסת בו שלווה נפש ותענוג רב "זהו, יותר אין דאגות פרנסה, אני בוטח בה' ותמיד תהיה לי פרנסה. לא משנה היכן אהיה ובמה אעבוד ה' ידאג לי ויתן לי ולמשפחתי כל מחסורי, ואם צריך אפילו סלע יוציא לי מים או העורבים יזרקו לי שטרות של דולרים מהאוויר או יביאו לי טרפי, ממש כמו שנעשה לאלהינו הנביא"... כן, זו מחשבה נפלאה, ותחושה עילאית, אלא שתוך שניות מספר צעות בראש עשרות שאלות וקושיות המקשות על הנחת יסוד זו, ומפרות את שלווה הנפש המתוקה.

למה שה' יתן לי? לא מגיע לי!

למה מגיע לי? אתה יודע מה עשיתי בחיים שלי?... כמו השאלות הללו ישנם עוד הרבה שאלות שמציקות לבוטח בהשי"ת, אבל יותר ממה שיש שאלות - יש תשובות, אלא שצריך ללמוד את התשובות ולחזור ולשנן אותם עד שהיצר הרע ינוח וישקוט ויניח לנו להתחבר ולהאמין באבא שלנו, הבורא כל יוכל.

נכון, לכאורה השאלות נכונות, והאמת היא שבאמת לא מגיע לנו כלום, אבל ממש כלום, גם ראות העניים שלנו והאוויר הצח שאנו נושמים לא מגיעים לנו! שום דבר לא מגיע לנו! אבל אם כך

להתפרנס, ככה כולם חיים, והבטחון סותר תפיסה זו ואומר שהסיבה הטבעית לא היא זו שמביאה את הפרנסה, אלא השי"ת, והוא יכול להביא את הפרנסה ממה שהוא רוצה בכל מקום ובכל זמן, וזה לא משנה מהי הסיבה הטבעית שתגרום לזה.

תעבוד בבטחון

ההמלצה ואפילו החיוב שרבנו בחיי כותב לנו בחובות הלבבות היא שהאדם בראש ובראשונה יעבוד בבטחון - בבטחון בהשי"ת **שהוא** יביא פרנסה מכל סיבה שהיא. בואו

נזכור: אם יהיה לנו פרנסה זה אך ורק כי כך הקב"ה החליט, והקב"ה יכול להביא לנו פרנסה מכל מקום שירצה, ואפילו בניגוד לטבע וההגיון, ואם הקב"ה חלילה לא ירצה, לא יעזור כל השתדלות שנעשה - פרנסה לא תהיה.

דוד המלך עליו השלום אמר בתהילים (פרק לז): "בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, והתענג על ה' ויתן לך משאלת לבך". מבאר רש"י שכן ארץ ורעה אמונה - תאכל ותתפרנס משכר האמונה שהאמנת בהקדוש ברוך הוא, לסמוך עליו ולעשות טוב. ע"כ. מסביר פה רש"י דבר עצום - בשכר זה שלא נכנע האדם להגיון הטבעי ומבין שהקב"ה הוא היחיד שזן ומפרנס, הקב"ה יתן לו כל משאלות ליבו.

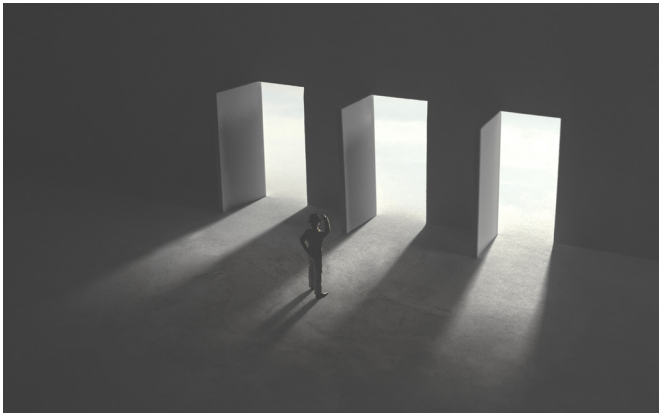
ואם תשאלו: אם אין משמעות להשתדלות של האדם, אז למה בכלל לעבוד? זו שאלה חזקה המצריכה מדור שלם, ונדון בה בס"ד בחודשים הבאים.

הם הדברים, אז למה אנו בטוחים שה' יתן לנו תמיד חמצן ומאור עיניים? הרי זה לא מגיע לנו כלל, אלא שאנו סומכים על רחמי המרובים של הבורא שיתן לנו הרבה יותר משורת הדין, ואם כך, אז למה שלא נבטח עליו שיזמין גם פרנסתנו ללא סיבה?...

ואם תשאלו 'אם הקב"ה רחמן ורוצה תמיד להיטיב איתנו ולתת לנו כל מחסורנו אז למה יש עניים? התשובה פשוטה - כשאין אמונה שה' ישפיע מאוצרו הטוב מתנות חיים - השפע לא מגיע, והסיבה לכך פשוטה מאד: המים נשפכים למקום שיוכל להכיל אותם....

מאידך, בודאי שישנו מושג של נסיון לאדם, אך אם יבטח בה' נסיון זה יהיה זמני.

זוהי עבודת הבטחון בהשי"ת, היא קשה מאד והיא עבודה של חיים שלמים, פעמים רבות 'הבטחון' סותר את ההגיון הבריא (כביכול) אליו התרגלנו, תמיד הורגלנו לחשוב: 'צריך סיבה טבעית כדי

זה טבע! כוון אותו לטוב...

כבד את ה' ממה שחנך

נערינו הוא לדעת לזהות חלומות ונטיות, לתת להם מקום, לתת להם אופק, לקום בבוקר למענם. חז"ל פרסו בפנינו את האפשרויות של מזל מאדים, אבל הם לא גילו לנו את האופק התעסוקתי של כל מזל (יש עוד כמה: שצ"ם חנק"ל, כידוע), יש אופני ביטוי בתוך בית המדרש ויש כאלה שבתוך הקהילה, ונדרשת כאן מלאכת התאמה רגישה. אבל היסוד שנלמד כאן הוא ברור: אי אפשר להתעלם מהטבע, זה לא יעבוד וזה עלול להיגמר רע. צריך להשקיע מאמץ לאבחון נכון, כדי לדעת לחבר את הילד עם נטיותיו ואישיותו.

זה לא פרט שולי בהלכות פרנסה, זה פרט בהלכות דרך ארץ, להיות מי שאתה, לתת מקום, מקום תורני. ואם נזכה, נצליח לקיים בכך את מאמר הפסוק (משלי ג' י"ט): "כִּבְדֵּךְ אֶת ה' מִהוֹנֵךְ", וכפי שביארו חז"ל (ילקוט שמעוני שם): 'ממה שחנך'.

לכולנו זה חשוב, אבל לצעירים כיום - זה ממש הצלת נפשות...

יהי רצון שנצליח!

לשמיעת קו החיזוק: "אבות על בנים" של הרב אורי זוהר זצ"ל בנושא חינוך, ניתן להתקשר: 08.313.7881

שהם עלו על משהו חיובי, והם קנו עוד שני ארונות. שוב איציק הרכיב אותם והשיפור במצבו היה מידי וניכר. הם התחילו לקנות רהיט פעם בשבוע שבועיים, כדי לתת לאיציק עוד חוויות הצלחה. רק אחרי שכבר לא היה מקום לעוד רהיטים בביתם הקטן, הם רשמו אותו, על פי בקשתו, לשיעור קבוע בנגרות. בכך, הדימוי העצמי שלו כל כך עלה, עד שהגמגום עבר לחלוטין, והוא התחיל לקום כל יום בזמן!

הסיפור מבוסס על סיפור אמיתי, סיפור מדי מצוי. אבל כבר במקורותינו אמרו חז"ל (שבת קנ"ו), שמי שנולד במזל מאדים יהיה שופך דמים, וזה יסוד בסיסי: לא לעקור מהילד את נטיותיו, אלא לזהות אותן ולדעת לנתב אותן. אם הילד נולד במזל מאדים ונמשך לדם, צריך לתעל ולנתב את זה למקצוע חיובי, ואז יהיה לו סיפוק ונחת בחיי יומו, דרך פרנסה של מוהל או שוחט, ואם לא יעשו כלום עם הנטייה הזאת, היא לא תיעלם, אלא אותו בחור יגמור כגנב שודד שרואה דם בנסיבות פחות מקצועיות וחוקיות. הגר"א טוען שהיסוד הזה הוא עיקר מצות החינוך: לעקור את הנטיות התעסוקתיות שבנו - לא נוכל, אבל לנתב אותם לאפיקי מצוה, זה עיקר תפקיד המחנך. חלק מתפקידנו כלפי עצמנו וכלפי

איציק אף פעם לא באמת נהנה ללכת לבית הספר. יכולת הריכוז שלו, יכולת ההנאה שלו מטקסט כתוב היתה מאד מוגבלת. הוא תמיד חיכה להפסקה, לצאת, לשחק. הוא רק רצה לבנות, ליצור ולעשות. זה היה טבעו.

למרבה הצער, בבית הספר הילדים נבחנו ונמדדו על פי מידת התמדתם ושקידתם, וזה לא היה הצד החזק של איציק. ולכן לא היו לא הרבה חוויות הצלחה. הוא גם סבל מגמגום קל וחוסר בטחון עצמי. וכשהתבגר, הוא מאד התקשה לקום בבוקר, ורפץ שעות במיטה... באמת לא היה לו בשביל מה לקום...

כשהגיע גיל ההתבגרות ונוספה גם קצת חוצפה, התחילו החיכוכים מול המערכת... נראה היה שמסלול ההתנסויות היה בלתי נמנע, כשכל יום הביא עמו קללה חדשה מרובה משל חברתו.

השינוי התחיל יום אחד, כשהוריו קנו ארון בחנות איקאה: אביו של איציק, מאד הסתבך בהרכבת הארון. איציק התנדב להציל את המצב. הוא הצליח תוך שעה להרכיב את הארון. כמובן שהוריו מאד שיבחו אותו, הוא באמת היה גיבור היום. באותו היום איציק היה כל כך מאושר, עד שהוריו הבינו

אני הולך למסור שיעור וישנם אנשים שבדאי לא בירכו ברכת התורה, האם יש לברך ברכת התורה קודם לכן?

מובא בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שמרצה ההולך לדרוש בפני ציבור שאינו שומר תורה ומצוות יש לו לברך ברכת התורה עם הציבור לפני שמתחיל לדבר דברי תורה, אמנם מספיק את הברכה האחרונה וא"צ את כל הברכות, ואף שהרב עצמו בירך כבר, מכל מקום יכול לברך עימם יחד כדי ללמד את הברכה. אגרות משה (חלק ב' אורח חיים סימן נו).

אדם שלא בירך ברכות השחר בבוקר מחמת סיבה כל שהיא, עד מתי יכול לברך ברכות השחר?

רשאי לברך ברכות השחר במשך כל שעות היום עד שקיעת החמה, ואם התפלל שחרית לפני שבירך ברכות השחר, מברך את כל הברכות מלבד ברכת אלקי נשמה, ומלבד ברכות התורה שאינו מברכן אחר תפילת שחרית. שו"ת רב פעלים חלק ב' (חלק אורח חיים סימן ח'). ויש אומרים שיכול לברך אותם גם בלילה אחר צאת הכוכבים עד שילך לישון, ואף שיש חולקים המברך יש לו על מה לסמוך. (עי' יחוה דעת חלק ד' סימן ד' וילקוט יוסף סימן מ"ו סעיף כ"ה) משנה ברורה סימן נ"ב סעיף קטן י'.

חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, מה המקור לדבר ומהי הסיבה?

מקור הדין מופיע בשלחן ערוך (סימן מ"ו סעיף ג') ורמז לתקנת מאה ברכות מתוך הפסוק "ועתה ישראל מה ה' אלוהיך שואל מעימך" ודורשת הגמרא "אל

תיקרי מה אלא מאה" ונאמרו כמה רמזים בעניין זה:

(א) בשיבולי הלקט (סימן א') פירש שהאותיות של פסוק זה הן מאה.

(ב) עוד פירש שהאותיות מ"ם ה"א בחילוף אותיות א"ת ב"ש, הן יו"ד צד"י, ובגימטריא הם מאה.

(ג) במדרש רבה (במדבר פרשה יח) מובא שדוד המלך תיקן מאה ברכות, שנאמר, נאם הגבר הוקם על, "על" בגימטריא מאה, שבכל יום היו מתים בישראל מאה אנשים, בא דוד ותיקן להם מאה ברכות, וכיון שתיקן נעצרה המגפה.

(ד) עוד רמז המובא בראשונים מתוך הפסוק "הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'", יבורך כתוב יברך, חסר בלא ו', "כי כן" בגימטריא מאה, ללמד שמאה ברכות יברך גבר. ויש עוד רמזים עמוקים בזה כפי שמובא בכתבי האריז"ל (שער רוח הקודש דף ד' ע"א) ובספר מקבציאל (שנה א' פרשת וישב אות לד) של הרב בן איש חי.

אדם שקם קודם חצות הלילה והסתפק אם נרדם, ועל כן הסתפק אם מחויב לברך ברכות התורה, וביקש מחברו שיוציאו ידיו חובה, ולא חזר לישון, האם בהגיע הבוקר יכול לברך שוב בעצמו, או שיצא ידי חובה?

כיון שיצא ידי חובה בברכת חברו בחצות לילה, לכאורה אינו יכול לברך בבוקר, אמנם אם אמר מפורש שאינו רוצה לצאת בברכת חברו אלא עד הבוקר נראה שיוכל לברך, על פי כף החיים (סימן תרל"ט סעיף קטן צ"ה) דבמקום שיש ספק או מחלוקת הפוסקים יכול לעשות

כוונה נגדית.

בבוקר בקומי משנתי אני ממהר לתפילה, ופעמים רבות שאני אומר את ברכות השחר בדרך לבית הכנסת תוך כדי הליכה, האם יש בזה איסור?

לכתחילה ראוי לברך דווקא בישיבה וביישוב הדעת ולא לעשות שום עסק אפילו קל שבקלים, כי צריך לברך בכוונת הלב. כף החיים (סימן מ"ו סעיף קטן נ"ד) עוד יוסף חי (פרשת ויצא אות א'), אמנם יש מקילין בזה באופן שאינו מאבד את כוונתו. משנה ברורה (סימן ס"ג סעיף קטן י"א) הליכות שלמה (פכ"ב סעיף ה') שו"ת אשר השיב (עמוד לב). ולכן במקום צורך יש להקל, אם אינו מאבד את כוונתו.

אלו דברים אפשר לענות עם הציבור כאשר אני נמצא בסוף תפילת שמונה עשרה, באלו קיצור?

רשאי להפסיק לעניית חמשה אמנים ראשונים של הקדיש (עד דאמירן בעלמא) ועונה "יהא שמיה רבה" עד "יתברך". כמו כן יכול לענות "קדוש" ו"ברוך" בלבד בלי ימלוך. וכן יכול לענות עם הציבור "ברוך ה' המבורך". אבל שאר אמנים של ברכות בין ברכות המצוות ובין ברכות הנהנין לא יענה. (הליכות עולם חלק א' פרשת בשלח אות ט').

שמעתי שכהן שיש לו שונא בבית הכנסת שאסור לכהן לעלות לדוכן, האם זה נכון?

מובא במשנה ברורה שכהן השונא לציבור אסור לו לעלות לדוכן ואם עולה לדוכן - סכנה יש לכהן. (סימן קכ"ח סעיף קטן ל"ט). והמקור לדבר הוא הזוהר הקדוש (שער הציון שם). וכתבו

הפוסקים שכל האיסור הוא דווקא כששונא לכל הציבור או לחלק נכבד מן הציבור, שאין תקנה שיצאו כולם כדי שיוכל לישא את כפיו, אבל באדם יחיד ששונא לו, אין דין זה. ומכל מקום מספק יש להחמיר שיצא הכהן, דחמירא סכנתא, ולכן אם אפשר לשכנע את ה"ישראל" שיצא הוא מבית הכנסת כדי שיוכל חבירו לישא את כפיו מה טוב, ואם אינו מוכן לצאת מבית הכנסת, יצא הכהן קודם ברכת "רצה" מבית הכנסת.

מי שלא התפלל שחרית ועבר זמן תפילה, עד מתי יכול להתפלל שמונה עשרה?

אם לא התפלל שמונה עשרה של שחרית עד שעברו ארבע שעות מתחילת היום, יכול להתפלל עד חצות היום, ואם הזיד ולא התפלל, יתפלל מנחה פעמיים ולפני שמתפלל יעשה תנאי של נדבה, ויאמר: אם אני חייב להתפלל תהא תפילה זו לשם חובה, ואם לאו תהא תפילה זו תפילת נדבה. הלכה ברורה (סימן פ"ט אות ט') וכעין זה כתב האור לציון חלק ב' (פרק ז' הלכה כ"ה).

האם מותר לאדם הנוסע באוטובוס להתפלל בישיבה?

אם לא יספיק להתפלל עד שיעבור זמן תפילה מותר להתפלל בישיבה. שלחן ערוך (סימן צ"ה סעי' א'), אמנם אם יש בידו האפשרות להתפלל קודם שיעבור זמן תפילה חייב להמתין למקום שיוכל להתפלל מעומד, ולא עוד, אלא אף מי שהתפלל בדרך כשהוא יושב ונזדמן לו האפשרות להתפלל מעומד חייב לחזור ולהתפלל מעומד. שלחן ערוך (סימן צ"ד סעיף ט').

קרין טרבלסי AM

יועצת זוגית
 ומאמנת אישית
 להצלחה, מנהלת
 שלוחת שלום
 בית בקו ההלכה
 054.5969.413

לבנות על מה שכבר קיים

דברים קטנים שהוא תורם, הכירי בתכונות שאת מעריכה בו, ספרי לו איך משהו שהוא עשה גרם לך להרגיש טוב. זה לא צריך להיות מוגזם או מלאכותי, רק כנות פשוטה על מה שיש, לא רק על מה שחסר. תני לו להרגיש שהוא בן זוג מוערך, שהנישואין הם מקום שבו הוא מצליח ולא רק מקום שבו הוא נכשל.

שאת באה עם בקשה, נסי לנסח אותה מתוך המקום האמיתי שלך, מה את צריכה, לא מה הוא לא עושה. במקום "אתה כל הזמן עסוק ולא מתעניין במה שקורה איתי", אפשר להגיד "אני מרגישה שאנחנו רחוקים קצת לאחרונה. אני צריכה יותר זמן שבו אנחנו באמת ביחד, שאתה שואל אותי איך הייתי, ושאנחנו משתפים את מה שעובר עלינו. זה מה שגורם לי להרגיש שיש לנו קשר". ההבדל כאן הוא עמוק: כשאת מדברת על מה שאת צריכה, את פותחת דלת. כשאת מדברת על מה שהוא לא עושה, את סוגרת אותה. הוא יכול להיכנס למקום של נתינה רק כשהוא לא מרגיש שהוא כבר נכשל לפני שהתחיל.

חשוב גם לזכור שביקורת מצטברת פוגעת לא רק בבן הזוג אלא בזוגיות עצמה. כשהאווירה בבית הופכת לביקורתית, גם הדברים הטובים מפסיקים להיראות. בני זוג מתחילים לחיות במצב של הגנה מתמדת, להימנע מקרבה רגשית כי היא מרגישה מסוכנת. הביקורת הופכת למחיצה שמונעת קשר אישי, צחוק משותף, ותחושת שותפות. והכי עצוב: היא גורמת לשני הצדדים להרגיש בודדים, כל אחד בתוך ה"נישואין שלו".

בסופו של דבר, השינוי האמיתי בזוגיות מתחיל כשאנחנו מפסיקים להילחם בשביל מה שחסר ומתחילים לבנות על מה שיש. כשבן הזוג מרגיש שהוא מוערך, מכובד, ושהזוגיות היא מקום טוב עבורו, הוא רוצה לתרום יותר, להקשיב יותר, להיות יותר טוב. לא בגלל פחד מביקורת, אלא בגלל שהוא רוצה להמשיך להיות החלק הטוב בחיים שלך, כמו שאת מאפשרת לו להרגיש שהוא.

שלום וברכה,

אני נשואה כמה שנים וב"ה יש בינינו הרבה דברים טובים. יחד עם זאת, יש נושאים שחוזרים על עצמם שוב ושוב ומפריעים לי ביומיום, בעיקר סביב התנהלות בבית, עזרה, תשומת לב ודברים שחשובים לי כאישה. אני משתדלת לומר את הדברים בצורה ברורה, לפעמים גם מזכירה כמה פעמים, אבל מרגישה שבעלי שומע ולא באמת מתייחס. הוא לא מתווכח, לא כועס, פשוט ממשיך כרגיל, כאילו הדברים לא נאמרו.

זה גורם לי להרגיש לא חשובה, ואפילו שקופה. אני לא רוצה לריב ולא להפוך כל בקשה לדרמה, אבל גם קשה לי לשתוק. איך אפשר לגרום לכך שהדברים יישמעו ויובנו בלי ביקורת, ובלי להרחיק בינינו?

היא נראית מוצדקת, הורסת את הבטחון הרגשי בזוגיות. כשאדם חי באווירה שבה הדברים שהוא לא עושה נשמעים יותר מהדברים שהוא כן עושה, הוא מפסיק להרגיש שהוא בן זוג טוב. וכשהוא לא מרגיש שהוא בן זוג טוב, הוא פשוט מפסיק לנסות, לא מתוך מרד, אלא מתוך ייאוש פנימי. הביקורת, גם אם היא עטופה במילים נימוסיות, פוגעת בליבת הזהות הזוגית שלו. היא אומרת לו: "אתה לא עומד בציפיות, אתה לא מספק, אתה גורם לי לאכזבה". ומול מסר כזה, האדם הכי נדיב ומוכן בעולם ייסגר וינטרל.

הנקודה המרכזית היא שכדי שמישהו יהיה פתוח לשמוע ביקורת או בקשה לשינוי, הוא צריך להרגיש קודם כל מוערך ומקובל. זה נשמע הפוך מהאינטואיציה, אך אני אעריך אותו כשהוא לא עושה את מה שחשוב לי? אבל זו בדיוק הנקודה. אנשים לא משתנים כשהם מרגישים שהם לא מספיק טובים, הם משתנים כשהם מרגישים שהם כן טובים ורוצים להיות טובים עוד יותר.

לכן, במקום להמשיך לעמוד על מה שחסר, נסי לשנות את האווירה הכללית בבית. תני לבעלך לדעת בצורה חמה וכהנה מה הוא כן עושה טוב, לא כהכנה טקטית לבקשה הבאה, אלא כאמת פשוטה ששווה לומר. תודה על

אישה יקרה, תודה על השאלה החשובה. התחושה שאת מתארת, של דיבור אל חלל ריק, של מילים שנאמרות אבל לא נשמעות באמת, היא אחת החוויות הכואבות ביותר בזוגיות. זה לא רק עניין של משימות שלא מבוצעות או בקשות שלא נענות, אלא תחושה עמוקה יותר: שהקול שלך, מה שחשוב לך, מי שאת, מרגיש שפשוט לא באמת מעניין את בעלך.

דבר ראשון שחשוב להבין: הבעיה כאן היא לא בתוכן הדברים שאת אומרת, אלא באופן שבו הם נשמעים. כשאנחנו חוזרים על אותה בקשה פעם אחר פעם, או מזכירים שוב ושוב מה חשוב לנו, אנחנו לרוב עושים את זה מתוך תסכול מצטבר. המילים עצמן אולי זהות, אבל הטון הופך ביקורתי, התקשורת נעשית תובענית, והמסר שעובר הוא לא "אני צריכה" אלא "אתה לא מספיק טוב". ואז, במקום שהבעל ישמע את הצורך האמיתי, הוא נסגר, מתגונן, ואם הוא לא מתווכח בפה, הוא פשוט מתנתק רגשית. וכאן מתחיל מעגל הרסני: ביקורת גוררת התנתקות, התנתקות גוררת עוד תסכול, ועוד ביקורת. עם הזמן, בן הזוג לומד לא לשמוע, כי שמיעה פירושה חשיפה למסר שהוא נכשל, שהוא לא טוב מספיק.

חשוב להבין עד כמה ביקורת חוזרת, גם אם

משחק המטוירוויה של קן ההלכה

יודעים את שתי התשובות??
שילחו אלינו ותכנסו להגרלה של 2 זוכים
זוכה אחד ברחפן מקצועי וזוכה שני בקונסולת משחקים כשרה - 400 משחקים

את התשובות עתן לשלוח:

03-3801106

(אחרי ההודעה להקיש # ואת"כ י)

או בעייל:

alonim3030@gmail.com

חובה לציין שם פרטי ועטפחה
 עספר טלפון ועיר עטרים
 תשובות לא ברורות
 או שחסרות פרטים
 לא יוכלו להיכנס בהגרלה

התמונות להמחשה בלבד

ההגרלה על דעת קן ההלכה הספרדי

א

אָעאַ של דעאַל הכּוּנה פּסטה
 בְּסִיר בְּשָׂרִי. לְאַחַר שְׂאֵל דְּנִיאַל
 אֶת הַפּסְטָה הַסְתַּפֵּק הָאֵם עִתָּר
 לוֹ לְשִׁתּוֹת שׁוֹקוֹ.

א. אִסּוּר לְדַעַאֵל לְשִׁתּוֹת שׁוֹקוֹ.
 הַיּוֹת וְאֵל אֶת הַפּסְטָה שְׁבִשְׁלָה
 בְּסִיר בְּשָׂרִי.

ב. תְּלוּי. אִם הִשְׁתַּעֲשׂוּ בְּסִיר בִּזְמַן
 שְׁעוֹת אַחֲרֵנוֹת לְבִשָּׁה אִזּוּ יִהְיֶה
 אִסּוּר לְשִׁתּוֹת אֶת הַשׁוֹקוֹ.

ג. לְשִׁתּוֹת שׁוֹקוֹ לְאַחַר אֲכִילַת
 הַפּסְטָה (וְלֹא בְיַחַד). יִהְיֶה עִתָּר
 אִפְלוּ בְּסִיר שְׁבִשְׁל בּוֹ בְּשָׂרִי בִּזְמַן
 שְׁעוֹת אַחֲרֵנוֹת.

ב

אָעאַ הַעֲשִׂיָה לְיוֹנֵי לְאַרוּחַת הָעֶרֶב
 פְּרִיכוּת עִם גְּבוּהָ. יוֹנֵי שְׂאֵל אֶת
 אָעאַ עִה בְּרַכְתֶּם שָׁל הַפְּרִיכוּת
 אֲרִזָּ?

א. בְּרַכְתֶּם "בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָעָה".

ב. בְּרַכְתֶּם "עֲזוּנוֹת" כְּדוּן אֲרִזָּ.

ג. עַל פְּרִיכוּת אֲרִזָּ יֵשׁ לְבָרֵךְ "שְׁהַל"
 עֲשׂוּם שֶׁהִשְׁתַּעֲה צוֹרֵת הָאֲרִזָּ.

הזוכה בקונסולת משחקים:

שמעון חי ברוריאן

קהילת תהילה לדוד בית שמש

הזוכה ברחפן:

דוד דבורי

קהילת יביע אומר בני ברק

כי הפעם לא מדברים - עושים!

ההגרלה הגדולה יוצאת לדרך... **ואיפה אתה?** 2,000 ש"ח מתנת קו ההלכה!

איך מצטרפים? אם אתם מכירים רווק או רווקה שעדיין לא הצטרפו:

1. חפשו את אתר שידוכים כהלכה.

2. שילחו את הלינק לחבריכם המצפים לזיווג,
או שלחו את הטלפון של שלוחת השידוכים 0722.733.744.

3. בקשו שיציינו אתכם כמי שצירפו אותם למאגר השידוכים.

וכך תיכנסו להגרלה הגדולה.

בכל פעם שמישהו נרשם בזכותכם - אתם נכנסים אוטומטית להגרלה.
ואת העיקר לא לשכוח - ב'שידוכים כהלכה' כל צירוף הוא
מצוה, וכל מצוה יכולה להפוך לבית בישראל!

פוח
במיוחד
לציבור
החרדי.

הרשמה
חינמית
לחלוטין!

מעל 900
הצעות
מדי חודש
בדיסקרטיות
מלאה!

מעל 30
שדכניות
מנוסות
ותיקות.

מעשה קטן שהוא גדול... להרים טלפון לחבר זו פעולה קטנה שאולי תביא ישועה גדולה...

